

Obsah

Předmluva recenzenta V

Úvod IX

Seznam použitých zkratk XI

ČÁST I.

Předmět a institucionální rámec evropské integrace 1

1. Integrace 3

1.1 Předmět a obecný smysl integrace 3

1.2 Česká republika a pokusy o zapojení do integračního seskupení 7

2. Věcný a historický předmět integrace Evropské unie 21

2.1 Dosavadní postup integrace a reálné možnosti její budoucnosti 21

2.2 Výhled procesu evropské integrace pro nejbližší období 25

2.3 Vztah České republiky k Evropské unii
– data, události, dokumenty 28

3. Institucionální rámec integrace Evropské unie 31

3.1 Smysl, poslání a praktická činnost hlavních institucí
Evropské unie 31

3.2 Rada EU 32

3.3 Evropská rada 34

3.4 Evropská komise 34

3.5 Evropský parlament a Evropský ombudsman 37

3.6 Evropský soudní dvůr 37

3.7 Účetní dvůr 38

3.8 Hospodářský a sociální výbor 38

3.9 Evropská investiční banka 39

ČÁST II.

Ekonomický rámec integrace Evropské unie 41

4. Společný trh 43

4.1 Jednotný vnitřní trh 43

4.1.1 Finanční a kapitálové otázky 43

4.1.2 Daňové otázky 44

4.1.3 Dopravní politika 44

4.1.4	Zemědělská politika	45
4.1.5	Energetická politika a životní prostředí	45
4.1.6	Sociální politika	45
4.1.7	Efekty bezprostředně vnímané občanem	46
4.2	Ochrana hospodářské soutěže	50
5.	Finanční politika	53
5.1	Evropský rozpočet	53
5.1.1	Příjmy Evropského rozpočtu	54
5.1.2	Výdaje Evropského rozpočtu	55
5.2	Unifikace a harmonizace fiskální a daňové politiky	56
5.2.1	Legislativní rámec	57
5.2.2	Fiskální sjednocování	58
5.2.3	Vazba na Evropský rozpočet	64
5.2.4	Vytváření podmínek pro vstup do Hospodářské a měnové unie	66
6.	Strukturální fondy, Evropský kohezní fond a regionální politika	69
6.1	Reforma strukturálních fondů	69
6.2	Hospodářská soudržnost (koheze)	71
6.3	Sociální soudržnost	71
6.3.1	Zaměstnanost a nezaměstnanost	71
6.3.2	Chudoba	72
6.4	Teritoriální soudržnost	72
6.5	Příspěvek společných politik EU hospodářské a sociální soudržnosti	73
6.5.1	Jednotný vnitřní trh	73
6.5.2	Politika ochrany konkurence	74
6.5.3	Společná zemědělská politika – ceny a zemědělské trhy	74
6.5.4	Politika zaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů	75
6.5.5	Politika životního prostředí	76
6.5.6	Ostatní politiky Evropské unie	76
6.6	Výsledky politiky ekonomické a sociální soudržnosti	78
6.6.1	Zvýšená finanční a geografická koncentrace	78
6.6.2	Dopady strukturálních politik – pozitivní, ale nejisté efekty	78
6.6.3	Posílení faktorů konkurenceschopnosti	79
6.6.4	Zlepšení zaměstnatelnosti v rámci EU	79
6.6.5	Přeshraniční a mezinárodní formy asistence	82
6.7	Vyhlídky pro programové období 2000–2006	80
6.7.1	Vyhlídky pro regiony v rámci cíle 1	80
6.7.2	Strategie zaměřená na faktory podporující konkurenceschopnost	80
6.8	Závěry a doporučení spojená se strukturální politikou	81
6.8.1	Podpora faktorů určujících konvergence	81

6.8.2	Identifikace priorit ekonomické a sociální koheze	83
6.9	Alternativy organizace budoucí politiky soudržnosti	87
6.9.1	Čtyři volby pro určení oprávněnosti podpory a přechodná podpora	87
6.9.2	Rozdělování finančních prostředků podle objektivních kritérií	88
6.9.3	Politika soudržnosti v rozšířené EU po roce 2006, včetně některých finančních aspektů	90
6.9.4	Budoucnost fiskální politiky EU	92
7.	Měnová a kursová politika	95
7.1	Evropský měnový systém	96
7.2	Hospodářská a měnová unie	97
7.2.1	„Poslední kola“ na cestě k EMU	98
7.2.2	Maastrichtská smlouva	98
7.3	Měnová politika Evropské centrální banky	99
7.3.1	Tříbení instrumentária Evropské centrální banky (1995–1997) do současné podoby	100
7.3.2	Cíle a úkoly euro-systému	101
7.3.3	Strategie měnové politiky	103
7.4	Působnost centrální měnové autority v nehomogenních ekonomických podmínkách	105
7.4.1	Koexistence národních fiskálních režimů	105
7.4.2	Riziko mzdové náklady	108
7.4.3	Nástroje Evropské centrální banky	109
7.4.4	Devizová politika a devizové intervence	111
7.4.5	Platební operace v systému TARGET	112
7.4.6	Zhodnocení prvního období fungování euro z pohledu rizik pro měnovou politiku ECB	113
7.5	Cesta k EMU – shrnutí	115
7.5.1	Cesta k euro	116
7.5.2	Transformační scénář	118
7.5.3	Obecné dopady zavedení euro	121
8.	Dopady EMU na podnikovou sféru	129
8.1	Obecné funkční dopady	132
8.2	Potřeba komunikace	133
8.3	Podnikatelské prostředí	133
8.4	Vnitřní management projektu jednotné měny	136
8.4.1	Sběr informací a uplatnění možnosti podělit se o ně s dalšími organizacemi	136
8.4.2	Vytvoření základny (platformy) pro euro	137
8.4.3	Identifikace obchodních oblastí vyžadujících přizpůsobení v důsledku ovlivnění přeměnou k jednotné měně	138

8.4.4	Vymezení strategie přechodu k jednotné měně, včetně jejího časového plánu a rozpočtu na úrovni společnosti	138
8.4.5	Zavádění změn	139
8.5	Dopady přechodu k euro na jednotlivé typy a funkce hospodářských a obchodních aktivit	139
8.5.1	Finanční management a treasury management	140
8.5.2	Účetnictví a fiskální záležitosti	141
9.	Konvergence v evropských souvislostech	143
9.1	Smysl a oprávněnost maastrichtských konvergenčních kritérií jako předpokladu pro vstup do EMU	143
9.1.1	Smysl konvergence a konvergenčních kritérií	144
9.1.2	Smysl maastrichtských kritérií v historických souvislostech	147
9.2	Efekty maastrichtských konvergenčních kritérií	150
9.2.1	Prokázaná konvergence ve sledovaných oblastech	150
9.2.2	Nezávislost centrálního bankovníctví	154
9.2.3	Trvalá potřeba ekonomické disciplíny a Pakt stability	154
10.	Problémové záležitosti měnové koordinace	157
10.1	Pro koho je EMU výhodná?	157
10.2	Riziko politizace rozhodnutí o vstupu do EMU	159
10.3	EMU, euro – krátká historie a dlouhodobější vyhlídka	162

ČÁST III.

Ekonomická efektivnost členství České republiky v Evropské unii

11.	Prostor pro využití komparativních výhod	167
11.1	Význam zahraničního obchodu pro český HDP	168
11.2	Vzájemná podmíněnost vývozu a dovozu	168
11.3	Analýza účtů platební bilance	171
11.3.1	Běžný účet	171
11.3.2	Finanční účet	210
11.4	Komparativní výhody a úloha přímých zahraničních investic (FDI)	211
11.4.1	Cyklus a struktura FDI	211
11.4.2	Význam FDI pro transformační proces	215
11.4.3	Strukturální analýza exportu, dynamiky exportu a cyklu FDI	216
12.	Koheze a konvergence celkového makroekonomického prostředí	219
12.1	Nezávislost centrální banky	219
12.2	Asociační Evropská dohoda – asymetrické zavádění principů Jednotného vnitřního trhu	222

12.3	Praktická realizace principu čtyř ekonomických svobod v rámci jednotného trhu EU	224
12.3.1	Volný pohyb průmyslových výrobků	224
12.3.2	Volný pohyb služeb	227
12.3.3	Volný pohyb osob	228
12.3.4	Volný pohyb kapitálu	230
12.4	Ochrana hospodářské soutěže, veřejné zakázky, ochrana spotřebitele	232
12.5	Kursová politika	234
12.5.1	Devizový kurs	235
12.5.2	Dlouhodobý výhled a konvergence cenových hladin	237
12.5.3	Koeficient ERDI	238
12.5.4	Dlouhodobý výhled a opětovná možnost fixace nominálního kursu	240
12.5.5	Možná konvergence kursu a kursově politiky	242
12.6	Vývoj názorů na potřebu a instrumentarium proexportní politiky	244
12.7	Podpora zahraničních investic	248
12.8	Česká hospodářská politika na cestě do Evropské unie	249
13.	Adaptace a připravenost jednotlivých tuzemských odvětví a odvětvových politik	251
13.1	Zemědělství	251
13.1.1	Společná zemědělská politika	251
13.1.2	Porovnání cílů společné zemědělské politiky EU a české zemědělské politiky	254
13.1.3	Společná zemědělská politika a dopad jejího převzetí na ekonomiku nového člena EU	255
13.1.4	Jak by společná zemědělská politika EU ovlivnila český zemědělský trh s dnešní znalostí věci?	257
13.1.5	Shrnutí	258
13.2	Energetika	265
13.3	Doprava a infrastruktura	267
13.3.1	Koncepce dopravy	268
13.3.2	Zpoplatnění jednotlivých druhů dopravy	268
13.3.3	Způsobilost dopravce a technické požadavky na vozidla	269
13.4	Bankovníctví, finanční sektor a restrukturalizace	269
13.4.1	Zhodnocení vývoje českého bankovního sektoru	269
13.4.2	Adaptace českého bankovního sektoru na podmínky EU v dílci Evropské dohody	272
13.4.3	Prevence proti praní špinavých peněz	280
13.4.4	Finanční sektor, privatizace a restrukturalizace	283
13.4.5	Specifika procesu privatizace v České republice	287
13.5	Obchodní politika	291

13.5.1	Obecné poznámky k začlenění České republiky do společné obchodní politiky	291
13.5.2	Prostor a závazky plynoucí pro Českou republiku z převzetí společné obchodní politiky	292
13.5.3	Aktuální poznámky k problematice celní unie a společné obchodní politiky EU	294
13.6	Průmyslová politika	295
14.	Regionální rozvoj, strukturální a kohezní politika	299
14.1	Hospodářská soudržnost	299
14.1.1	Stírání rozdílů v příjmech v rámci EU-15	299
14.1.2	Možné rozdíly v rámci EU-27	300
14.1.3	Postavení ČR v rámci rozšířené EU-27	301
14.2	Sociální soudržnost	301
14.2.1	Zaměstnanost a nezaměstnanost	301
14.2.2	Chudoba	307
14.3	Teritoriální soudržnost	307
14.3.1	Nejméně rozvinuté oblasti	308
14.3.2	Příhraniční oblasti	308
14.3.3	Oblasti s probíhající průmyslovou restrukturalizací	308
14.4	Příspěvek společných politik EU hospodářské a sociální soudržnosti	309
14.4.1	Hospodářské a měnové integrační politiky	309
14.4.2	Horizontální politiky	313
14.4.3	Ostatní politiky Evropské unie	315
14.4.4	Výsledky politiky ekonomické a sociální soudržnosti	324
15.	Dlouhodobá budoucnost a vize	331
15.1	Přípravenost České republiky na problémy spojené s novým ekonomickým prostředím	331
15.1.1	Projekt jednotné měny euro	331
15.1.2	Amsterdamský summit	332
15.1.3	Agenda 2000	333
15.1.4	Lucemburský summit	337
15.2	Náklady a přínosy našeho integračního úsilí do Evropské unie	338
15.2.1	Přímé důsledky	339
15.2.2	Nepřímé důsledky	340
15.2.3	Institucionální dopady	340
15.3	Závěrem	341
	Literatura a prameny	345
	Rejstřík	361